



## Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 17ης Δεκεμβρίου 2019\*

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των καταναλωτών – Οδηγία 2011/83/ΕΕ – Άρθρο 2, σημείο 8, στοιχείο γ', και σημείο 9 – Σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος – Έννοια του “εμπορικού καταστήματος” – Σύμβαση συναφθείσα στο περίπτερο εμπορικής εκθέσεως αμέσως μετά την εκ μέρους του εμπόρου προσέγγιση του καταναλωτή ο οποίος βρίσκεται σε κοινόχρηστο χώρο της εκθέσεως»

Στην υπόθεση C-465/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Amtsgericht Straubing (ειρηνοδικείο Straubing, Γερμανία) με απόφαση της 12ης Ιουνίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Ιουνίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

**B & L Elektrogeräte GmbH**

κατά

**GC,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Safjan, πρόεδρο τμήματος (εισηγητή), L. Bay Larsen και C. Toader, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: A. Calot Escobar

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

εκδίδει την ακόλουθη

### Διάταξη

- 1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, σημείο 8, στοιχείο γ', και σημείο 9, της οδηγίας 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ 2011, L 304, σ. 64).

\* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της εταιρίας B & L Elektrogeräte GmbH και του GC, με αντικείμενο τη σύναψη μεταξύ των εν λόγω συμβαλλομένων συμβάσεως πώλησεως ηλεκτρικής σκούπας με ατμό επ' ευκαιρία εμπορικής εκθέσεως.

## Το νομικό πλαίσιο

### *Το δίκαιο της Ένωσης*

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 21 και 22 της οδηγίας 2011/83 έχουν ως εξής:

«(21) Ως σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος θα πρέπει να ορίζεται η σύμβαση που συνάπτεται με την ταυτόχρονη φυσική παρουσία του εμπόρου και του καταναλωτή, σε χώρο που δεν αποτελεί το εμπορικό κατάστημα του εμπόρου, παραδείγματος χάριν στο σπίτι ή στον χώρο εργασίας του καταναλωτή. Κατά τις συναλλαγές εκτός εμπορικών καταστημάτων, ο καταναλωτής μπορεί να είναι δυνητικά υπό ψυχολογική πίεση ή αντιμέτωπος με το στοιχείο του αιφνιδιασμού, ανεξάρτητα από το εάν ο καταναλωτής έχει ζητήσει την επίσκεψη του εμπόρου ή όχι. Ο ορισμός της σύμβασης εκτός εμπορικού καταστήματος θα πρέπει να περιλαμβάνει και καταστάσεις κατά τις οποίες ο έμπορος απευθύνεται προσωπικά και ατομικά σε συγκεκριμένο καταναλωτή εκτός εμπορικού καταστήματος, αλλά η σύμβαση συνάπτεται αμέσως μετά στο εμπορικό κατάστημα του εμπόρου ή με εξ αποστάσεως επικοινωνία. [...] Ως εκτός εμπορικού καταστήματος συναπτόμενες συμβάσεις θα πρέπει να θεωρούνται και οι αγορές που πραγματοποιούνται στη διάρκεια εκδρομής που οργανώνεται από τον έμπορο κατά τη διάρκεια της οποίας προωθούνται και προσφέρονται προς πώληση τα κτηθέντα προϊόντα.

(22) Τα εμπορικά καταστήματα θα πρέπει να περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις σε οποιαδήποτε μορφή (όπως καταστήματα, πάγκοι αγορών ή φορτηγά) οι οποίες χρησιμεύουν ως μόνιμος ή συνήθης χώρος συναλλαγών για τον έμπορο. Οι πάγκοι σε λαϊκές αγορές και τα περίπτερα σε εκθέσεις θα πρέπει να θεωρούνται εμπορικά καταστήματα, εάν πληρούν την προϋπόθεση αυτή. Οι χώροι λιανικής πώλησεως όπου ο έμπορος ασκεί τη δραστηριότητά του σε εποχική βάση, όπως παραδείγματος χάριν στη διάρκεια της τουριστικής περιόδου σε χιονοδρομικό ή παραθαλάσσιο θέρετρο, θα πρέπει να θεωρούνται εμπορικό κατάστημα εάν ο έμπορος ασκεί τη δραστηριότητά του στους εν λόγω χώρους σε συνήθη βάση. Οι χώροι στους οποίους έχει πρόσβαση το κοινό, όπως οδοί, εμπορικά κέντρα, παραλίες, αθλητικές εγκαταστάσεις και δημόσια μέσα μεταφοράς, και τους οποίους ο έμπορος χρησιμοποιεί εκτάκτως για τις επαγγελματικές του δραστηριότητες, καθώς και οι ιδιωτικές κατοικίες ή οι χώροι εργασίας, δεν θα πρέπει να θεωρούνται εμπορικά καταστήματα. [...]»

- 4 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

8) “σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος”: κάθε σύμβαση μεταξύ του εμπόρου και του καταναλωτή:

- α) η οποία συνάπτεται με ταυτόχρονη φυσική παρουσία του εμπόρου και του καταναλωτή σε χώρο που δεν είναι το εμπορικό κατάστημα του εμπόρου, ή

[...]

γ) η οποία συνάπτεται στο εμπορικό κατάστημα του εμπόρου ή με χρήση οποιουδήποτε μέσου εξ αποστάσεως επικοινωνίας αμέσως μετά από προσωπική και ατομική επαφή με τον καταναλωτή σε χώρο που δεν είναι το εμπορικό κατάστημα του εμπόρου, με την ταυτόχρονη φυσική παρουσία του εμπόρου και του καταναλωτή, ή

[...]

9) “εμπορικό κατάστημα”:

- α) κάθε ακίνητος χώρος λιανικής πώλησης, όπου ο έμπορος πραγματοποιεί τη δραστηριότητά του σε μόνιμη βάση, ή
- β) κάθε κινητός χώρος λιανικής πώλησης, όπου ο έμπορος πραγματοποιεί τη δραστηριότητά του σε συνήθη βάση.

[...]».

5 Το άρθρο 9 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα υπαναχώρησης», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Εκτός εάν ισχύουν οι εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 16, ο καταναλωτής διαθέτει προθεσμία 14 ημερών για να υπαναχωρήσει από την εξ αποστάσεως σύμβαση ή τη σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος χωρίς να αναφέρει τους λόγους και χωρίς καμία επιβάρυνση πέρα από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 13, παράγραφος 2, και στο άρθρο 14.»

### ***Το γερμανικό δίκαιο***

6 Η οδηγία 2011/83 μεταφέρθηκε στο γερμανικό δίκαιο με τον Gesetz zur Umsetzung der Verbraucherrechterichtlinie und zur Änderung des Gesetzes zur Regelung der Wohnungsvermittlung (νόμο περί μεταφοράς της οδηγίας σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών στην εσωτερική έννομη τάξη και περί τροποποίησης του νόμου σχετικά με τη ρύθμιση των γραφείων μεσιτείας ακινήτων), της 20ής Σεπτεμβρίου 2013 (BGBl. 2013 I, σ. 3642).

### **Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα**

7 Η B & L Elektrogeräte είναι εταιρία εγκατεστημένη στη Γερμανία η οποία εμπορεύεται ηλεκτρικές σκούπες καθαρισμού με ατμό, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο εμπορικών εκθέσεων.

8 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, ο GC και η σύζυγός του ήταν παρόντες σε εμπορική έκθεση στο Straubing (Γερμανία). Ευρίσκονταν στον διάδρομο ενός από τους χώρους της εν λόγω εκθέσεως, μπροστά στο εκθεσιακό περίπτερο της B & L Elektrogeräte, όταν ένας υπάλληλος της εταιρίας αυτής τους προσέγγισε, ευρισκόμενος ο ίδιος στο εκθεσιακό περίπτερο ή στον διάδρομο, προκειμένου να τους πείσει να αγοράσουν ηλεκτρική σκούπα.

9 Κατόπιν προσκλήσεως του υπαλλήλου της εταιρίας, ο GC και η σύζυγός του εισήλθαν στο περίπτερο και συνήψαν σύμβαση αγοράς ηλεκτρικής σκούπας.

10 Στη συνέχεια, ο GC γνωστοποίησε στην B & L Elektrogeräte ότι δεν επιθυμούσε να «τηρήσει» τη σύμβαση αυτή. Θεώρησε ότι είχε δικαίωμα υπαναχώρησης σύμφωνα με τη γερμανική νομοθεσία και ότι κατά τον χρόνο συνάψεως της εν λόγω συμβάσεως δεν είχε ενημερωθεί για το δικαίωμα αυτό.

11 Η B & L Elektrogeräte άσκησε αγωγή κατά του GC ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Amtsgericht Straubing (ειρηνοδικείου Straubing, Γερμανία), με αίτημα να υποχρεωθεί ο GC στην καταβολή του συμφωνηθέντος στη σύμβαση τιμήματος.

- 12 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το εκθεσιακό περίπτερο της B & L Elektrogeräte στην εμπορική αυτή έκθεση πρέπει να θεωρηθεί «εμπορικό κατάστημα», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 9, της οδηγίας 2011/83, όπως ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση της 7ης Αυγούστου 2018, Verbraucherzentrale Berlin (C-485/17, EU:C:2018:642).
- 13 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι το εν λόγω εκθεσιακό περίπτερο, το οποίο βρισκόταν σε έναν από τους χώρους της εκθέσεως, δεν ήταν κλειστό αλλά ανοικτό και ότι οι καταναλωτές, όπως ο GC και η σύζυγός του, οι οποίοι στέκονταν στο μέσο ενός διαδρόμου ενός εκθεσιακού χώρου, μπροστά από το εκθεσιακό περίπτερο κάποιου πωλητή, έπρεπε να αναμένουν ότι αυτός θα τους προσεγγίσει.
- 14 Το εν λόγω δικαστήριο διευκρινίζει ωστόσο ότι, στην υπόθεση που έχει υποβληθεί στην κρίση του, ο διάδρομος προδήλως δεν μπορούσε να θεωρηθεί εμπορικό κατάστημα του εμπόρου, δεδομένου ότι δεν του χρησίμευε για την άσκηση της δραστηριότητάς του, αλλά παρείχε πρόσβαση σε όλα τα εκθεσιακά περίπτερα των εμπόρων οι οποίοι είχαν παρουσία στον εν λόγω εκθεσιακό χώρο. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον, στο μέτρο που η αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2011/83 σκοπεί να διευκρινίσει ότι ένας δημόσιος χώρος τον οποίο κατ' εξαίρεση χρησιμοποιεί ο έμπορος δεν συνιστά, κατ' αρχήν, «εμπορικό κατάστημα», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 9, της οδηγίας αυτής, τα επίμαχα στην εν λόγω υπόθεση πραγματικά περιστατικά αντιστοιχούν στην περίπτωση στην οποία αναφέρεται η εν λόγω αιτιολογική σκέψη.
- 15 Επομένως, στην περίπτωση κατά την οποία η σύμβαση πώλησεως συνάπτεται οσάκις ο καταναλωτής και ο έμπορος βρίσκονται, αντιστοίχως, εκτός και εντός του εμπορικού καταστήματος, πράγμα που αντιστοιχεί στα επίμαχα περιστατικά της υποθέσεως που έχει υποβληθεί στην κρίση του, θα πρόκειται για «σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 8, στοιχείο γ', της οδηγίας 2011/83, και θα πρέπει να αναγνωριστεί στον καταναλωτή δικαίωμα υπαναχωρήσεως.
- 16 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Amtsgericht Straubing (ειρηνοδικείο Straubing) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Υπάρχει σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος υπό την έννοια του άρθρου 2, σημείο 8, στοιχείο γ', της οδηγίας 2011/83, ούτως ώστε να υφίσταται και δικαίωμα υπαναχώρησης δυνάμει του άρθρου 9 της οδηγίας αυτής, όταν ο έμπορος που βρίσκεται σε εμπορική έκθεση και συγκεκριμένα σε περίπτερο πώλησης, που θεωρείται εμπορικό κατάστημα υπό την έννοια του άρθρου 2, σημείο 9, της [εν λόγω] οδηγίας, ή μπροστά σε αυτό, προσεγγίζει τον καταναλωτή ο οποίος επισκέπτεται την έκθεση που απευθύνεται στο καταναλωτικό κοινό και ο οποίος στέκεται στον διάδρομο του εκθεσιακού χώρου μπροστά στο περίπτερο πώλησης χωρίς να έρχεται σε επαφή με τον έμπορο, η δε σύμβαση πραγματοποιείται στο περίπτερο πώλησης;»

### **Επί του προδικαστικού ερωτήματος**

- 17 Δυνάμει του άρθρου 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η απάντηση στο ερώτημα που υποβάλλεται με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία ή όταν δεν υπάρχει καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απάντηση που προσήκει στο υποβληθέν με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ερώτημα, το Δικαστήριο, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.
- 18 Το άρθρο αυτό πρέπει να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση.
- 19 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 2, σημείο 8, της οδηγίας 2011/83, σε συνδυασμό με το σημείο 9 του άρθρου αυτού, έχει την έννοια ότι σύμβαση η οποία συνάπτεται μεταξύ εμπόρου και καταναλωτή σε εκθεσιακό περίπτερο το οποίο διατηρεί ο έμπορος σε εμπορική έκθεση, αμέσως μετά την εκ μέρους του εμπόρου προσέγγιση του

καταναλωτή ο οποίος στέκεται στον διάδρομο που είναι κοινός στα διάφορα περίπτερα που βρίσκονται εντός ενός χώρου της εκθέσεως, αποτελεί «σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

- 20 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι η οδηγία 2011/83 ορίζει τη «σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος», αφενός, στο άρθρο 2, σημείο 8, στοιχείο α', ως κάθε σύμβαση μεταξύ του εμπόρου και του καταναλωτή η οποία συνάπτεται με ταυτόχρονη φυσική παρουσία του εμπόρου και του καταναλωτή σε χώρο που δεν είναι το εμπορικό κατάστημα του εμπόρου και, αφετέρου, στο άρθρο 2, σημείο 8, στοιχείο γ', ως κάθε σύμβαση μεταξύ του εμπόρου και του καταναλωτή η οποία συνάπτεται στο εμπορικό κατάστημα του εμπόρου ή με χρήση οποιουδήποτε μέσου εξ αποστάσεως επικοινωνίας αμέσως μετά από προσωπική και ατομική επαφή με τον καταναλωτή σε χώρο που δεν είναι το εμπορικό κατάστημα του εμπόρου, με την ταυτόχρονη φυσική παρουσία του εμπόρου και του καταναλωτή.
- 21 Όσον αφορά την έννοια του «εμπορικού καταστήματος», αυτή ορίζεται στο άρθρο 2, σημείο 9, της οδηγίας ως αφορώσα, αφενός, κάθε ακίνητο χώρο λιανικής πώλησης όπου ο έμπορος ασκεί τη δραστηριότητά του σε μόνιμη βάση και, αφετέρου, ως κάθε κινητό χώρο λιανικής πώλησης όπου ο έμπορος ασκεί τη δραστηριότητά του σε συνήθη βάση.
- 22 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ένας από τους σκοπούς της οδηγίας 2011/83 εκτίθεται, μεταξύ άλλων, στην αιτιολογική σκέψη 21 της οδηγίας, κατά την οποία, όταν ο καταναλωτής βρίσκεται εκτός του εμπορικού καταστήματος του εμπόρου μπορεί να είναι δυνητικά υπό ψυχολογική πίεση ή αντιμέτωπος με το στοιχείο του αιφνιδιασμού, ανεξάρτητα από το εάν ο καταναλωτής έχει ζητήσει την επίσκεψη του εμπόρου ή όχι. Στο μέτρο αυτό, ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να καλύψει και περιπτώσεις στις οποίες ο έμπορος απευθύνεται προσωπικά και ατομικά σε συγκεκριμένο καταναλωτή εκτός εμπορικού καταστήματος, αλλά η σύμβαση συνάπτεται αμέσως μετά στο εμπορικό κατάστημα του εμπόρου ή με τη χρήση μέσου εξ αποστάσεως επικοινωνίας (απόφαση της 7ης Αυγούστου 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, σκέψη 33).
- 23 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η εκ μέρους του νομοθέτη της Ένωσης πρόβλεψη της προστασίας του καταναλωτή όσον αφορά τις συμβάσεις εκτός εμπορικού καταστήματος, στην περίπτωση που, κατά το χρονικό σημείο της συνάψεως της συμβάσεως, ο καταναλωτής δεν βρίσκεται σε εμπορικό κατάστημα το οποίο διατηρεί ο έμπορος σε μόνιμη βάση ή σε συνήθη βάση, οφείλεται στο ότι ο ως άνω νομοθέτης εκτίμησε ότι ο εν λόγω καταναλωτής, μεταβαίνοντας αυθόρμητα σε ένα τέτοιο εμπορικό κατάστημα, μπορεί να αναμένει ότι ο έμπορος ενδέχεται να απευθυνθεί σ' αυτόν, οπότε στη συνέχεια δεν μπορεί, αν παραστεί ανάγκη, να υποστηρίξει βασίμως ότι αιφνιδιάστηκε από την προσφορά του συγκεκριμένου εμπόρου (απόφαση της 7ης Αυγούστου 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, σκέψη 34).
- 24 Ειδικότερα, όσον αφορά περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, κατά την οποία έμπορος ασκεί τις δραστηριότητές του στο εκθεσιακό περίπτερο εμπορικής εκθέσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2011/83, οι πάγκοι σε λαϊκές αγορές και τα περίπτερα σε εκθέσεις πρέπει να θεωρούνται εμπορικά καταστήματα, εφόσον χρησιμεύουν ως μόνιμος ή συνήθης χώρος συναλλαγών για τον έμπορο (απόφαση της 7ης Αυγούστου 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, σκέψη 41).
- 25 Από την ίδια αιτιολογική σκέψη προκύπτει ότι, αντιθέτως, οι χώροι στους οποίους έχει πρόσβαση το κοινό, όπως οδοί, εμπορικά κέντρα, παραλίες, αθλητικές εγκαταστάσεις και δημόσια μέσα μεταφοράς, που ο εν λόγω έμπορος χρησιμοποιεί εκτάκτως για τις επαγγελματικές του δραστηριότητες, καθώς και οι ιδιωτικές κατοικίες ή οι χώροι εργασίας, δεν πρέπει να θεωρούνται εμπορικά καταστήματα (απόφαση της 7ης Αυγούστου 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, σκέψη 42).

- 26 Υπό το πρίσμα, ιδίως, των εκτιμήσεων αυτών, το Δικαστήριο έκρινε, με την απόφαση της 7ης Αυγούστου 2018, Verbraucherzentrale Berlin (C-485/17, EU:C:2018:642), ότι το άρθρο 2, σημείο 9, της οδηγίας 2011/83 έχει την έννοια ότι εκθεσιακό περίπτερο το οποίο διατηρεί έμπορος σε εμπορική έκθεση και στο οποίο αυτός ασκεί τις δραστηριότητές του για μερικές ημέρες ετησίως αποτελεί «εμπορικό κατάστημα», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, εφόσον, υπό το πρίσμα του συνόλου των πραγματικών περιστάσεων που πλαισιώνουν τις δραστηριότητες αυτές, και ιδίως του τρόπου που εμφανίζεται το ως άνω εκθεσιακό περίπτερο και των πληροφοριών που παρέχονται στους χώρους της ίδιας της εκθέσεως, ένας καταναλωτής που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος μπορούσε ευλόγως να αναμένει ότι ο έμπορος ασκεί τις δραστηριότητές του στο ως άνω εκθεσιακό περίπτερο και απευθύνεται στον καταναλωτή προκειμένου να συνάψουν σύμβαση, πράγμα το οποίο απόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 27 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβαση συνήφθη μεταξύ του GC, καταναλωτή, και της B & L Elektrogeräte, εμπόρου, στο εκθεσιακό περίπτερο το οποίο διατηρούσε η τελευταία σε εμπορική έκθεση, περίπτερο το οποίο θεωρήθηκε από το αιτούν δικαστήριο «εμπορικό κατάστημα» κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 9, της οδηγίας 2011/83, όπως ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση της 7ης Αυγούστου 2018, Verbraucherzentrale Berlin (C-485/17, EU:C:2018:642).
- 28 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εκτιμηθεί κατά πόσον το γεγονός ότι η σύμβαση συνήφθη αμέσως μετά την εκ μέρους του εμπόρου προσέγγιση του καταναλωτή, ο οποίος στεκόταν στον διάδρομο που ήταν κοινός σε περισσότερα εκθεσιακά περίπτερα ευρισκόμενα εντός ενός από τους χώρους της εκθέσεως, επιτρέπει, εντούτοις, να θεωρηθεί ότι η εν λόγω σύμβαση αποτελεί σύμβαση «εκτός εμπορικού καταστήματος» κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 8, της οδηγίας 2011/83.
- 29 Συναφώς, ο διάδρομος που ήταν κοινός στα διάφορα εκθεσιακά περίπτερα του χώρου εντός του οποίου βρισκόταν και το εκθεσιακό περίπτερο το οποίο διατηρούσε η B & L Elektrogeräte δεν μπορεί να θεωρηθεί «εμπορικό κατάστημα», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 9, της οδηγίας 2011/83, στο μέτρο που ο εν λόγω διάδρομος παρείχε πρόσβαση στο σύνολο των εκθεσιακών περιπτέρων των εμπόρων οι οποίοι είχαν παρουσία στον εν λόγω χώρο.
- 30 Το πραγματικό αυτό γεγονός, το οποίο διαπιστώθηκε από το αιτούν δικαστήριο, αντιστοιχεί στην περίπτωση στην οποία αναφέρεται η αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2011/83, κατά την οποία οι χώροι στους οποίους έχει πρόσβαση το κοινό, όπως οι οδοί και τα εμπορικά κέντρα, δεν θα πρέπει να θεωρούνται «εμπορικά καταστήματα».
- 31 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι σύμβαση μεταξύ εμπόρου και καταναλωτή η οποία συνάπτεται στο εμπορικό κατάστημα του εμπόρου αμέσως μετά από προσωπική και ατομική επαφή με τον καταναλωτή σε έναν χώρο που δεν είναι το εμπορικό κατάστημα του εμπόρου, όπως ο διάδρομος ο οποίος είναι κοινός στα διάφορα εκθεσιακά περίπτερα ενός χώρου της εκθέσεως, με την ταυτόχρονη φυσική παρουσία του εμπόρου και του καταναλωτή, αποτελεί «σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος», σύμφωνα με το άρθρο 2, σημείο 8, στοιχείο γ', της οδηγίας 2011/83.
- 32 Πράγματι, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 22 της παρούσας διατάξεως, όταν ο καταναλωτής βρίσκεται εκτός του εμπορικού καταστήματος του εμπόρου μπορεί να είναι δυνητικά υπό ψυχολογική πίεση ή αντιμέτωπος με το στοιχείο του αιφνιδιασμού, ανεξάρτητα από το εάν έχει ζητήσει την επίσκεψη του εμπόρου ή όχι. Η αιτιολογική σκέψη 21 της οδηγίας 2011/83 αναφέρει ότι, στο μέτρο αυτό, ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να καλύψει και καταστάσεις κατά τις οποίες ο έμπορος απευθύνεται προσωπικά και ατομικά σε συγκεκριμένο καταναλωτή εκτός εμπορικού καταστήματος, αλλά η σύμβαση συνάπτεται αμέσως μετά στο εμπορικό κατάστημα του εμπόρου.
- 33 Το στοιχείο αυτό του αιφνιδιασμού συντρέχει σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, στην οποία ο καταναλωτής βρίσκεται σε εκθεσιακό χώρο μιας εμπορικής εκθέσεως, ο οποίος αποτελεί τον ευρύτερο κοινό χώρο για τα διάφορα εκθεσιακά περίπτερα που βρίσκονται εκεί, οπότε,

στο πλαίσιο αυτό, μόνον το εκθεσιακό περίπτερο του εν λόγω εμπόρου αποτελεί το εμπορικό κατάστημά του, και στην οποία περίπτωση ο έμπορος απευθύνεται στον καταναλωτή αυτόν προκειμένου να συνάψουν, αμέσως μετά, σύμβαση στο εκθεσιακό του περίπτερο. Επομένως, η σύμβαση αυτή πρέπει να θεωρηθεί «σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 8, στοιχείο γ', της οδηγίας 2011/83.

- 34 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, σημείο 8, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, σημείο 9, της οδηγίας 2011/83 έχει την έννοια ότι σύμβαση η οποία συνάπτεται μεταξύ εμπόρου και καταναλωτή σε εκθεσιακό περίπτερο το οποίο διατηρεί ο έμπορος σε εμπορική έκθεση, αμέσως μετά την εκ μέρους του εμπόρου προσέγγιση του καταναλωτή ο οποίος στεκόταν στον διάδρομο που ήταν κοινός στα διάφορα εκθεσιακά περίπτερα που βρίσκονταν εντός ενός από τους χώρους της εκθέσεως, αποτελεί «σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

### **Επί των δικαστικών εξόδων**

- 35 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

**Το άρθρο 2, σημείο 8, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, σημείο 9, της οδηγίας 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, έχει την έννοια ότι σύμβαση η οποία συνάπτεται μεταξύ εμπόρου και καταναλωτή σε εκθεσιακό περίπτερο το οποίο διατηρεί ο έμπορος σε εμπορική έκθεση, αμέσως μετά την εκ μέρους του εμπόρου προσέγγιση του καταναλωτή ο οποίος στεκόταν στον διάδρομο που ήταν κοινός στα διάφορα εκθεσιακά περίπτερα που βρίσκονταν εντός ενός από τους χώρους της εκθέσεως, αποτελεί «σύμβαση εκτός εμπορικού καταστήματος» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.**

(υπογραφές)